

Alle foto: Jarle I. Kvam

Layout og trykk: Synkron Media AS

ÅRSBERETNING – REGNSKAP 2018

Arendal kommunale pensjonskasse

INNHold

Hovedtall	4
Styrets beretning	5
Resultatregnskap.....	12
Kontantstrømanalyse	16
Noter til regnskapet	17
Revisjonsberetning	30
Aktuarberetning.....	32

Hovedtall

NØKKELTALL (1000 kr)	2018	2017	2016	2015	2014
Premieinntekter	199 512	194 548	198 770	191 171	187 841
Eliminert underskudd forsikringsmessig dekningsgrad					
Finansinntekter netto	33 741	269 118	167 420	117 506	169 222
Pensjonsutbetalinger netto	95 713	88 198	83 720	76 457	75 609
Forsikringsrelaterte adm.kostnader	7 718	7 720	7 638	8 126	6 930
Eiendeler i selskapsporteføljen	378 745	367 052	325 817	307 506	282 732
Eiendeler i kollektivporteføljen	3 090 998	3 010 325	2 735 298	2 536 994	2 378 171
Forvaltningskapital	3 469 743	3 377 377	3 061 115	2 844 500	2 660 903
Premiereserve	2 656 915	2 520 443	2 338 811	2 198 746	2 027 409
Erstatningsavsetninger	36 406	35 637	34 013	38 707	32 559
Premiefond	91 623	50 005	47 428	56 747	55 678
Tilleggsavsetninger	138 928	138 928	138 928	138 928	102 928
Kursreguleringsfond	164 313	262 707	177 592	113 188	166 213
Egenkapital	366 569	365 544	316 631	292 144	264 061
Risikoutjevningfond	14 970	12 808	12 129	7 129	3 629
Forholdstall					
Forsikringsrelaterte adm.kostnader av gj.sn. kollektivportefølje	0,25 %	0,26 %	0,28 %	0,32 %	0,30 %
Bokført avkastning (kollektivporteføljen)	4,59 %	5,38 %	3,44 %	6,32 %	6,10 %
Verdijustert avkastning (kollektivporteføljen)	1,35 %	8,76 %	5,79 %	3,71 %	7,60 %
Verdijustert avkastning (selskapsporteføljen)	1,35 %	8,76 %	5,75 %	4,07 %	6,30 %
Stresstest 1	117 %	95 %	78 %	103 %	166 %
Solvenskapitaldekning	149 %	52 %	57 %	72 %	63 %
Egenkapitaldekning				14,86 %	14,09 %
Dekningsgrad	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Medlemsbestand					
Aktive	3 105	3 101	3 049	3 086	2 987
Oppsatte rettigheter	5 727	5 339	4 944	4 490	4 050
Sum	8 832	8 440	7 993	7 576	7 037
Alderspensionister	1 053	968	899	792	659
AFP 62 - 65 år	64	68	73	66	58
AFP 65 - 67 år	80	72	61	95	96
Uførepensionister	617	608	575	560	619
Ektefellepensionister	152	146	139	126	122
Barnepensionister	17	10	9	9	8
Sum pensionister	1 983	1 872	1 756	1 648	1 562
Sum medlemmer i alt	10 815	10 312	9 749	9 224	8 599

Styrets beretning

Arendal kommunale pensjonskasse ble opprettet 1. juli 1916 av Arendal kommune. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte i henhold til pensjonskassens vedtekter, samt å yte god service til medlemmer, pensjonister og arbeidsgivere.

Pensjonskassens lokaler ligger på Tyholmen i Arendal, adressen er Teaterplassen 3, 2.etasje.

Pensjonskassen er underlagt de samme lover og forskrifter som gjelder for finans- og forsikringsbransjen og er under tilsyn av Finanstilsynet.

Pensjonskassens årsregnskap er satt opp i henhold til forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20.12.2011 gjeldende for årsregnskap fra og med 2011.

Organisasjon og ledelse

Alle funksjoner i pensjonskassen er skilt fra kommunens øvrige virksomhet. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens, og pensjonskassen hefter ikke for kommunens forpliktelser.

Styret

Pensjonskassen er en egen juridisk enhet med pensjonskassens styre som høyeste besluttsende organ.

Styret har arbeidsgiveransvaret for de ansatte i pensjonskassens administrasjon.

3 av styremedlemmene velges for samme periode som bystyrets medlemmer, resterende styremedlemmer velges midt i bystyreperioden. Styremedlemmene trer i funksjon fra det tidspunkt de er valgt, og samtlige velges for 4 år av gangen. 2 medlemmer oppnevnes av arbeidstakernes organisasjoner blant innskuddspliktige medlemmer i pensjonskassen og pensjonistene. I henhold til vedtektenes § 3-1, som ble gjort gjeldende fra 15.06.2015, skal bystyret oppnevne 4 medlemmer og varamedlemmer til pensjonskassens styre, hvorav minimum 1 medlem og 1 varamedlem ikke skal ha tilknytning til pensjonskassen eller arbeidsgiver, foretak, forening eller annen institusjon med pensjonsordning i pensjonskassen.

Følgende medlemmer og varamedlemmer er valgt inn i styret for Arendal kommunale pensjonskasse for perioden 1. november 2015/17 – 31. oktober 2019/21:

Styremedlemmer oppnevnt av bystyret:	Valgperiode
Anders Kylland (Frp)	2015-2019
Fredrik W. Knudsen (uavhengig)	2015-2019

Milly O. Grundesen (SP)	2017-2021
Siri Lyngvi-Østerhus (uavhengig)	2017-2021

1. varamedlem: Morten Kraft (AP)	2015-2019
2. varamedlem: Peder Syrdalen (uavhengig)	2017-2021
3. varamedlem: Ingrid D. Skårmo (FRP)	2015-2019
4. varamedlem: Tonje Breivik (uavhengig)	2017-2021

Styremedlemmer oppnevnt av arbeidstakernes organisasjoner:

Jon Vidar Skogeng (FF)	2017-2019
Inger Mari Sørvig (Delta)	2017-2021

1. varamedlem: Astri Johansson (FF)	2015-2019
2. varamedlem: Øystein Neegaard (UF)	2017-2021

Styret består av 3 menn og 3 kvinner og likestillingsloven er oppfylt.

Pensjonskassens styre har valgt Anders Kylland til styrets leder og Fredrik W. Knudsen til nestleder. Det har i 2018 vært avholdt 7 styremøter.

Administrasjon

I administrasjonen er det for øyeblikket 5 ansatte, fordelt på 5 årsverk.

Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS v/Pål Lillevold er ansvarshavende aktuar og forsikringsteknisk rådgiver for pensjonskassen.

Agder-Team Revisjon AS er revisor for pensjonskassen.

Aust-Agder Revisjon IKS er uavhengig kontrollorgan for pensjonskassen iht kapitalforvaltningsforskriften §2-2 og forskrift om risikostyring og intern kontroll §10.

Pensjonskassen har avtale med rådgivende lege Brynjulf Barexstein ved behandling av søknad om brutto uførepensjon.

Pensjonskassen har avtale med Sparebanken Sør om forvaltning og depot av utlånsmassen.

Pensjonskassen har avtale med Mercer AS om investeringsrådgivning og rapportering vedrørende risiko og avkastning.

Pensjonskassen har avtale med Gabler AS om programutvikling og brukerstøtte for ajourhold av medlemsbestand, pensjonsberegning og underlag for forsikringsteknisk beregning. Programmet går under benevnelsen Gabler Kompas. De fleste kommunale pensjonskasser har inngått tilsvarende avtale om sentral driftsløsning med Gabler AS.

Pensjonskassen er omfattet av avtale om overføring av pensjonsrettigheter mellom offentlige pensjonsordninger. Arbeidstakere som har vært innmeldt i flere offentlige pensjonsordninger vil, etter avtalen, få pensjon som om de hele tiden hadde vært medlem av en og samme pensjonsordning.

Pensjonskassen er medlem av interesseorganisasjonen Pensjonskasseforeningen, PKF, som organiserer kommunale/fylkeskommunale/private, selvstendige pensjonskasser. PKF er høringsinstans for endringsforslag innen finans og pensjon som berører tjenstepensjonsordningene, og tilbyr kurs, samlinger og veiledning overfor sine medlemmer. Pensjonskassen er medlem av Kommunenes Sentralforbunds arbeidsgivervirksomhet for bedrifter, KS Bedrift.

Trygderetten er ankeinstans for vedtak som vedrører pensjon og samordning.

Arbeidsmiljøet i pensjonskassen er godt, og virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Kapitalforvaltning

Verden

2018 ble et meget volatil finansår. I desember hadde Dow Jones-indeksen sin svakeste uke siden finanskrisen, men også den beste dagen noensinne. Ved inngangen til 2018 var optimismen relativ stor i finansmarkedene. Lave renter, høy økonomisk vekst, god inntjening i bedriftene og amerikanske stimuli var noen av forklaringene på optimismen. Mot slutten av året var det mest fokus på fornyet Brexit-usikkerhet, handelskrig, økte renter og frykt for lavere økonomisk vekst. Det ble en brutal avslutning for det globale aksjemarkedet, med en nedgang på 7,7% for Morgan Stanleys verdensindeks i desember. Sentimentet var svakt og markedet fokuserte på negative nyheter. Finansaktørene var på utkikk etter alle signaler som pekte i retning resesjon, og det ble mye fokus på at sentralbanken i USA var i utakt med økonomien.

OPEC klarte ikke å kontrollere oljeprisen, og oljeprisen falt på lavere vekstforventninger i verdensøkonomien. 2018 ble også et utfordrende år i rentemarkedet. Den effektive renten på den amerikanske 10-årige statsobligasjonen økte fra 2.46% til 3.25% i løpet av året, før den falt tilbake igjen i takt med fallet i aksjemarkedet og økt usikkerhet generelt sett.

Europa

I Europa fortsatte motsetningene mellom nord og sør og øst og vest. Etter valget i Italia ble motsetningene mellom EU og i Italia langt skarpere, og Italia utviklet seg i løpet av høsten til å bli EUs største økonomiske hodepine. Mot slutten av året utviklet det seg også til opprørslignende tilstander i Frankrike som følge av nye skatte- og avgiftsforslag fra president Emmanuel Macron. Disse forslagene måtte etter hvert trekkes tilbake, og dermed var Frankrike, som Italia, i brudd med EUs budsjettregler. Brexit er fortsatt et stort usikkerhetsmoment for Storbritannia og EU, og fortsatt er det store konflikter mellom Russland på den ene siden og USA og Europa på den andre siden.

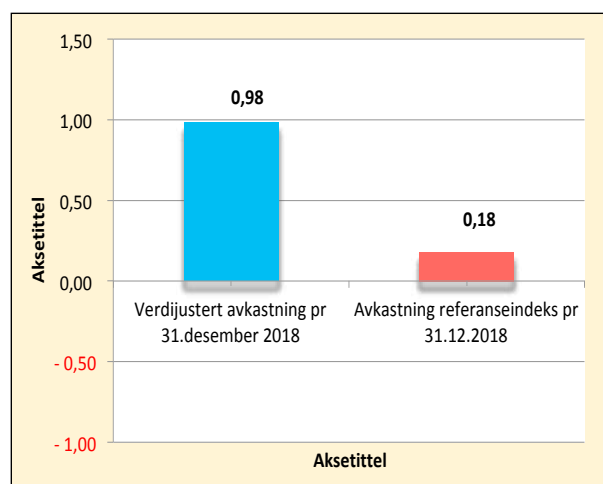
Norge og Norden

Norden fremstår fortsatt som et stabilt område både økonomisk og politisk. Men Sverige var uten regjering i 4 måneder etter valget i september 2018, og i Danmark preget hvitvaskingsaffæren som ble avslørt hos Danske Bank børsåret. I Norge ble fokus deler av høsten rettet mot et internt politisk oppgjør i Kristelig Folkeparti, men det hadde også en større betydning da det dreide seg om hvilket regjeringsalternativ partiet skulle velge. Oslo Børs(osebx) var på det meste pluss ca 17%, men endte ned 1,8%. Den norske pengemarkedsrenten (3 mnd. NIBOR) startet året på 0,8% og avsluttet 2018 på 1,3%. Norske obligasjonsrenter følger internasjonale obligasjonsrenter. Effektiv rente på den norske 10 åringen

var over 2% i begynnelsen av oktober, men falt tilbake til 1,75% mot slutten av året. I Norge ble styringsrenten hevet for første gang på 7 år. Norges Banks hovedstyre besluttet å heve styringsrenten med 0,25 prosentenheter til 0,75 prosent i rentemøtet 20.september 2018.

Finansavkastningen

Pensjonskassen oppnådde en verdijustert avkastning på 0,98% (8,76%). Avkastningen er 0,80%-poeng bedre enn referanseindeksen som var på 0,18%.

Figur 1 – Verdijustert tidsvektet avkastning for Arendal kommunale pensjonskasse sammenlignet med pensjonskassens vektete referanseindeks.

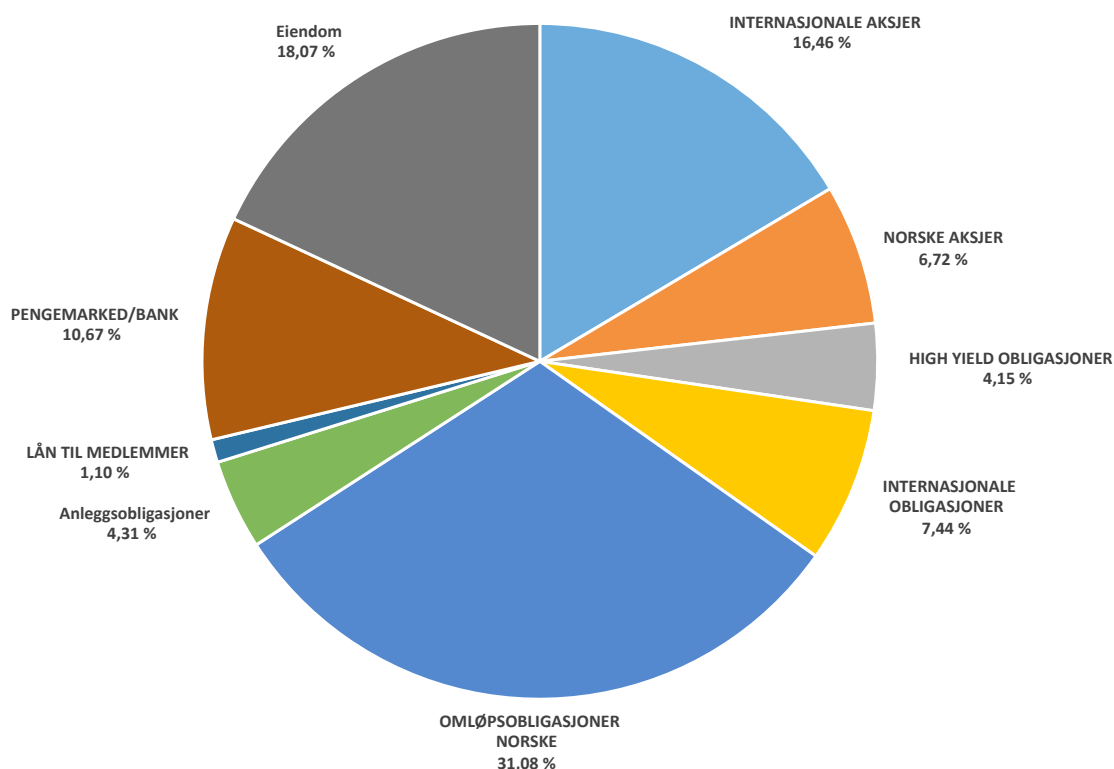
	Portefølje	Referanseindeks
Internasjonale aksjer	-9,21%	-8,32%
Norske aksjer	-3,22%	-1,84%
Internasjonale obligasjoner	-0,25%	0,65%
Omløpsobligasjoner norske	1,45%	0,46%
Anleggsobligasjoner	1,99%	4,05%
Utlån til medlemmer	2,20%	0,54%
Pengemarked/bank	1,39%	0,54%
Eiendom	14,65%	7,12%
Total	0,98%	0,18%

Tabell 1 – Kapitalavkastning Arendal kommunale pensjonskasse sammenlignet med aktuell referanseindeks.

Forvaltningskapitalen var ved årets utgang 3.470 millioner kroner (2017: 3.377 millioner kroner), en økning på 2,75% (2016: 10,32%). Kapitalen var pr 31. desember 2018 allokert som vist i figur 2.

Styrets intensjon er å forvalte kapitalen på en sikker måte med lav risikoprofil. Målet er likevel å oppnå en god avkastning og å spre kapitalen i ulike typer verdipapirer.

Adm. direktør har av styret fått delegert myndighet til å godkjenne verdipapirhandel innenfor vedtatte rammer.

Figur 2 – Aktiva allokering pr 31.12.2018 – Arendal kommunale pensjonskasse

Finansiell risikostyring og soliditet

Pensjonskassen søker å oppnå en finansavkastning på finanskapitalen som står seg i det lengre tidsperspektiv i forhold til lønnsvekst og inflasjon. Samtidig stilles også høye krav til årlig avkastning, som det kan være utfordrende å oppnå med dagens meget lave renter. Det innebærer at pensjonskassen i sin finansforvaltning må plassere i verdipapirer og fond som innebærer risiko for svingninger og endog verdifall, men som også samlet og ved gode plasseringsvalg gir høyere avkastning enn plasseringer som har liten eller ingen finansiell risiko. Sentralt i ivaretagelsen av så vel kortsiktige som langsiktige målsettinger om tilfredsstillende avkastning, vil det derfor være at pensjonskassen til enhver tid har finansiell evne til å bære risiko i den løpende kapitalforvaltning. Pensjonskassens buffer til å gjøre plasseringer som innebærer risiko (pensjonskassens bufferkapital) består blant annet av egenkapital, risikoutjevningfond, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond. Styret har i forhold til strategien for kapitalforvaltningen lagt vekt på å ha en sunn balanse mellom bufferkapital og risikoeksponering. Svingningene som er erfart i finansmarkedene, særlig etter 2008, viser viktigheten av en robust og langsiktig strategi for kapitalforvaltningen. Pensjonskassens styre bruker hvert år mye tid på gjennomgang og vurdering av forvaltningsstrategien. Helt sentralt i kapitalforvaltningen står utnyttelsen av bufferkapitalen i pensjonskassen, og

den løpende styringen av risikoen pensjonskassen til enhver tid er eksponert mot i et finansmarked i stadig endring.

Pensjonskassen skal jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, foreta risikoanalyser hvor resultatet rapporteres til styret. Rapportene skal styrebehandles og styret skal nedfelle sin vurdering i styrereferatet.

Kvartalsvis skal det gjennomføres beregning av solvenskapitaldekning. En enhet som er uavhengig av utøvende enhet skal ha ansvaret for analysene. Styret skal vurdere resultatet av beregningen i forhold til bufferkapitalen og vurdere om tiltak skal iverksettes. Styret skal blant annet ta stilling til eventuelle situasjoner hvor beregnet tapspotensial overstiger bufferkapitalen.

AKP skal tilstrebe å til enhver tid ha en bufferkapital og kapitaldekning som ligger over myndighetenes krav.

Hvis solvenskapitaldekningen ligger høyere enn 140% ansees dette innenfor akseptabel grense (grønt lys). Hvis dekningen ligger mellom 110% og 140% (gult lys), skal styret varsles. Dersom dekningen er under 110% (rødt lys), skal det umiddelbart iverksettes tiltak i samråd med styret.

Handlingsregler og tiltaksplan

Dersom rammene for forsikringsrisiko overskrides skal følgende handlingsregler gjelde:

Risikonivå	Handlingsregler
	<ul style="list-style-type: none"> risikoreduserende tiltak må identifiseres og gjennomføres snarest fremlegge plan for gjennomføring
	<ul style="list-style-type: none"> styret skal varsles på neste styremøte og administrerende direktør skal presentere en vurdering av mulig risikoreduserende tiltak fremlegge eventuell plan for risikoreduserende tiltak
	<ul style="list-style-type: none"> ingen spesielle tiltak er nødvendige vurdere høyere risikotagning

Tiltaksplan

1. Tilbakeholde overskudd

Holde tilbake deler av årets resultat for å bygge bufferkapital eller redusere grunnlagsrenten

2. Øke rentegarantipremie/årlig egenkapitalinnskudd

Fremtidig gevinster i rentegarantipremier og egenkapitalinnskudd kan inkluderes i bufferkapitalen

3. Vurdere forvaltningsmandat/ policy for kapitalforvaltning

Vurdere muligheter for redusert risiko i kapitalforvaltningen, eks redusere aksjeandel

4. Hente ny egenkapital fra eier

Pensjonskassen orienterer kommunen om at det er behov for å styrke kapitalen og ber om tilførsel av egenkapital

5. Ta opp ansvarlig lån

Pensjonskassen tar opp ansvarlig lån med løpetid > 5 år

Tiltaket kan også være kombinasjoner av ovennevnte tiltak, dersom dette anses mulig/formålstjenlig i den enkelte situasjon.

Etiske kriterier for forvaltningen (ESG)

Forvaltningen av pensjonskassens midler skal være i tråd med de etiske kriteriene som til enhver tid er valgt av Finansdepartementet for forvaltningen av Statens Pensjonsfond Utland. Selskaper skal ekskluderes fra investeringsuniverset ved brudd på de fastlagte kriteriene. Ved investering i verdipapirfond skal disse kriteriene følges så langt det er mulig. Hvis et verdipapirfond ikke oppfyller de nevnte kravene, skal det vurderes å bytte ut fondet med et som oppfyller kravene.

Regnskap

Styret mener at det fremlagte årsregnskap med noter gir et rettviseende bilde av driften i 2018 og stillingen ved årsskiftet.

Regnskapet er avlagt med forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningene er til stede. Styret er ikke kjent med at det er knyttet usikkerhet til regnskapet ut over det som allerede er innarbeidet i regnskapet gjennom verdireguleringer på aksjer og obligasjoner.

Skatt

Pensjonskassens virksomhet er skattepliktig i henhold til skatteloven. Pensjonskassen betaler 25 % skatt av skattepliktig overskudd og 0,15 % skatt av skattepliktig formue. Den delen av virksomheten som henføres til selskapsporteføljen er innenfor fritaksmetoden. Dette medfører at gevinster og tap på verdipapirer i selskapsporteføljen ikke inngår i skattepliktig inntekt. Pensjonskassen er finansskattepliktig, som innebærer at skattesatsen på overskudd er 25%, og det betales forhøyet arbeidsgiveravgift med 5%-poeng.

Forsikringsteknisk oppgjør

Aktuaren har foretatt forsikringstekniske beregninger pr. 31.12.2018 som viser en dekningsgrad på 100 %.

Premiefond

Pensjonskassen har pr. 31.12.2018 opparbeidet 91,0 millioner kroner (50,0 millioner kroner) i premiefondet.

Reguleringspremie

Reguleringspremien for lønns- og G-oppgjøret skal dekkes av arbeidsgiverne i sin helhet. Reguleringspremien i 2018 utgjorde 76,3 millioner kroner. 41,6 millioner kroner ble belastet premiefondet, mens 34,7 millioner kroner ble innbetalt fra medlemsforetakene.

Utlånsvirksomheten

Utlån til medlemmene pr. 31.12.2018 utgjorde 38,1 millioner kroner (37,6 millioner kroner). Pensjonskassen yter 1. prioritets pantelån til medlemmene innenfor 70 % av verditakst.

Medlemsbestanden

Medlemstallet i AKP var **10815** (10312) ved utgangen av 2018

År	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Aktive	3105	3101	3049	3086	2987	2876
Pensjonister*	1983	1872	1756	1648	1562	1486
Fratrådte / oppsatte	6727	5339	4944	4490	4050	3803

* Inkluderer alderspensjonister, AFP, uføre- og barnepensjonister.

Arendal kommunale pensjonskasse er pliktig pensjonsordning for arbeidstakere som har et arbeidsforhold i Arendal kommune, herunder Arendal Eiendom KF og Arendal Havn KF, Arendal kirkelige fellesråd, Hove Drifts- og utviklingselskap AS, Etablerersenteret IKS og Arendal kommunale pensjonskasse. Pensjonskassen har også medlemmer fra Kulturhuset as og Agder kommunale støttetjenester (AKST).

Unntatt fra medlemskap er lærere som er tilsluttet Statens Pensjonskasse og sykepleiere og leger som er tilsluttet KLP.

Pensjonsordningen er et bruttosystem med garantert pensjonsnivå på 66% av lønn ved fratreden ved full opptjeningstid – 30 år. Garantien gjelder for medlemmer født før 1959, og er betinget av at Folketrygden ikke tas ut før fylte 67 år. Pensjonskassen yter AFP, alders- og uførepensjon, etterlattepensjon og barnepensjon.

Ny pensjonsløsning i offentlig sektor

Regjeringen og partene i arbeidslivet ble 3. mars 2018 enige om en avtale om ny pensjonsløsning i offentlig sektor. Det har vært jobbet lenge med å tilpasse offentlig tjenestepensjon til pensjonsreformen for å gi offentlig ansatte større fleksibilitet og insentiver til å stå lenger i arbeid, samt gjøre det enklere å skifte mellom jobb i privat og offentlig sektor uten å tape pensjonsopptjening.

Lovforslaget som nå har vært på høring bygger på avtalen som ble inngått, og beskriver ny pensjonsordning for offentlig ansatte som er født i 1963 eller senere, og som vil starte å tjene opp pensjon i ny ordning fra 2020. Lovforslaget inneholder også forslag til overgangsregler fra dagens pensjonsordning til ny ordning.

Høringsnotatet inneholder ikke lovforslag om ny AFP da det er uavklarte spørsmål rundt organisering av offentlig AFP og forholdet til AFP i privat sektor som må utredes. Høringsnotatet omfatter heller ikke lovforslag om særalderspensjon, da dette behandles i en egen prosess med partene. Regjeringen vil i løpet av våren 2019 komme med en lovproposisjon som behandles av Stortinget før sommeren 2019.

Pensjonister

Ved årets utgang hadde AKP **1983** pensjonister. Nedenstående tabeller viser fordelingen på de forskjellige pensjonsarter:

År	2018	2017	2016	2015	2014
Alderspensjon/AFP	1197	1108	1033	953	813
Uførepensjon*	617	608	575	560	619
Etterlattepensjon	152	146	139	126	122
Barnepensjon	17	10	9	9	8

Fordelt på kvinner

År	2017	2016	2015	2014	2013
Alderspensjon/AFP	893	756	693	585	471
Uførepensjon*	542	515	500	543	529
Etterlattepensjon	81	76	74	72	68
Barnepensjon	8	3	4	3	4

Fordelt på menn

År	2017	2016	2015	2014	2013
Alderspensjon/AFP	304	277	260	228	186
Uførepensjon*	75	60	60	76	76
Etterlattepensjon	71	63	52	50	48
Barnpensjon	9	6	5	5	5

* Barnetillegg er inkl. i foreldrenes uførepensjon

- 64 (68) AFP-pensjonister 62,63,64 år er inkl. i alderspensjonen
- 80 (72) AFP-pensjonister 65,66 år er inkl. i alderspensjonen
- Avtalefestet pensjon (AFP 62,63,64 år) finansieres av arbeidsgiver og administreres av pensjonskassen.

Resultatdisponering

Totalresultat før disponering på 74,95 millioner kroner avsettes slik:

Overført til opptjent egenkapital	- 1,14 millioner kroner
Overført til risikoutjevningsfond	2,75 millioner kroner
Overført til premiefond	73,34 millioner kroner

Utsiktene fremover

- Pensjonskassens styre og administrasjon vil i likhet med tidligere år være aktive i kapitalforvaltningen, og søke å oppnå optimale plasseringsformer i forhold til risiko, spredning og avkastning. .
- Styret og administrasjonen vil også i tiden fremover arbeide med å videreutvikle pensjonskassen som en konkurransedyktig ordning til beste for medlemmene, pensjonistene og arbeidsgiverne.

Pensjonskassen har som mål å være det beste pensjonsalternativet for medlemmene og arbeidsgiverne. Det skal oppnås ved trygg kapitalforvaltning, med vekt på informasjon og service overfor medlemmene, og ved å være synlig og aktiv i samspill med arbeidsgiverne.

Fremtidsutsikter - finansmarkedet

Sjelden har usikkerheten vært større ved inngangen til et nytt år. Aksjemarkedet var svakt mot slutten av 2018 og stadig flere snakket om resesjon. Men med kursfall i aksjemarkedet, mindre optimisme og lavere verdsettelse har forholdet mellom avkastning og risiko blitt bedre. Det avgjørende for veksten i 2019 vil trolig være om Kina og Asia klarer å øke veksttakten. Det vil igjen påvirke veksten i Europa, og trolig også utviklingen i råvareprisene. Alt tyder på at USA vil levere akseptable veksttall i 2019, men ikke sterke nok til å være av avgjørende betydning for resten av verden. Flere analytikere tror på en vekst i USA på 2.5% neste år. Veksten i 2018 endte på ca 2,9%.

Det blir viktig å følge sentralbankenes handlinger i 2019. Mens USA og Canada de siste årene har strammet til sin monetære politikk, har Europa og Japan foreløpig gjort lite. FED økte rentene fire ganger i 2018. I møtet 19. desember signaliserte FED to renteøkninger i 2019, som er ned fra tre som tidligere var annonsert. Markedet er allikevel skeptisk og redd for at innstrammene skal fortsette. Nær rekordlav arbeidsledighet samt andre positive indikatorer har rettfærdiggjort FEDs økning av lånekostnadene. Høyere renter presser profittmarginene og fortjenesten. I Europa er det lite som tyder på at ECB vil øke renten betydelig, og dette vil også bli et anker for korte norske- og nordiske renter. 2019 har gode forutsetninger for å bli et bedre rente-år enn 2018. Rentene er lavere, men kredittspredene er vesentlig høyere. Det gir høyere avkastningsforventninger og bedre nedsidebeskyttelse.

2018 var et år der nesten alle aktivaklasser ga meget lav eller negativ avkastning. For den langsiktige investor, vil perioder med høy volatilitet gi gode muligheter til å posisjonere seg i aktiva hvor kursen har falt urettmessig mye. Det er viktig for en langsiktig investor som Arendal kommunale pensjonskasse å ikke la seg distrahere av kortsiktige uroligheter i markedet, men i stedet holde fokus på langsiktig avkastning og hele tiden søke etter gode investeringsmuligheter.

Arendal kommunale pensjonskasse, 20. mars 2019

Anders Kylland
styreleder

Jon Vidar Skogeng
styremedlem

Milly O. Grundesen
styremedlem

Fredrik William Knudsen
nestleder

Siri Lyngvi Østerhus
styremedlem

Inger Mari Sørvig
styremedlem

Frode Thorkildsen
adm. direktør

RESULTATREGNSKAP

Teknisk regnskap	Note	31/12/18	31/12/17
Premieinntekter			
Forfalte premier, brutto	1	199 511 818	194 548 488
Avgitt gjenforsikringspremie	1	-175 000	-165 000
Sum premieinntekter for egen regning		<u>199 336 818</u>	<u>194 383 488</u>
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler	2	30 154 180	25 886 207
Netto driftsinntekt fra eiendom	3	39 267 738	38 285 077
Verdiendringer på investeringer	11,12,15,16	-43 905 757	143 913 399
Realisert gevinst og tap på investeringer	5	4 567 752	31 968 186
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		<u>30 083 913</u>	<u>240 052 869</u>
Andre inntekter			
Refusjoner	6	25 989 037	26 286 326
Pensjoner mv.			
Utbetalte pensjoner, brutto	6	-121 701 996	-114 484 479
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
– kontraktsfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve	7	-137 240 811	-183 256 245
Endring i kursreguleringsfond	4	98 394 125	-85 114 926
Endring i premiefond	7	-1 000 101	-948 569
Sum resultatførte endr. i forsikrings-/kontr.fastsatte forpliktelser		<u>-39 846 787</u>	<u>-269 319 740</u>
Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktfaste forpliktelser			
Overskudd på avkastningsresultat	22	-71 174 568	-49 039 963
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	22	-2 162 069	-423 984
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		<u>-73 336 637</u>	<u>-49 463 947</u>
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader	9	-1 911 062	-2 119 078
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	8,9	-7 717 959	-7 719 805
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		<u>-9 629 021</u>	<u>-9 838 883</u>
Resultat av teknisk regnskap		10 895 327	17 615 634

Ikke teknisk regnskap	Note	31/12/18	31/12/17
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2	3 666 121	3 134 204
Netto driftsinntekt fra eiendom	3	4 774 140	4 635 413
Verdiendringer på investeringer	11,12,15,16	-5 338 026	17 424 492
Realisert gevinst og tap på investeringer	5	555 344	3 870 588
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		<u>3 657 579</u>	<u>29 064 697</u>
Andre inntekter			
Aktuarielle endringer ytelsesbaserte pensjonsordninger	9	<u>-139 609</u>	<u>-88 327</u>
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader	9	-232 345	-256 570
Andre kostnader	8,9	-1 538 343	-934 685
Sum forvaltningskostn/andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		<u>-1 770 688</u>	<u>-1 191 255</u>
Resultat av ikke-teknisk regnskap		1 747 282	27 785 115
Resultat før skattekostnader		<u>12 642 609</u>	<u>45 400 749</u>
Skattekostnader	24	<u>11 029 794</u>	<u>-3 511 748</u>
TOTALRESULTAT		1 612 815	48 912 497
Overført til/fra risikoutjevningfond	7,22	-2 749 383	-679 273
Overført til/fra egenkapital	10,22	1 136 568	-48 233 224
Sum disponeringer		<u>-1 612 815</u>	<u>-48 912 497</u>

<i>Eiendeler i selskapsporteføljen:</i>	Note	31/12/18	31/12/17
Investeringer:			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer	11	67 977 640	63 498 600
Datterforetak			
Aksjer i datterforetak	12	10 999	11 252
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investering som holdes til forfall	13	16 032 175	15 973 222
Utlån og fordringer	14	4 129 555	4 059 171
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		20 161 730	20 032 393
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	15	87 243 822	95 615 350
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	16	158 020 928	149 070 407
Utlån og fordringer	17	9 054	8 471
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		245 273 804	244 694 228
Sum investeringer		333 424 173	328 236 473
Andre eiendeler:			
Kasse, bank	18	45 104 630	38 553 448
Forskuddsbetalte kostnader	20	216 285	261 819
Sum		45 320 915	38 815 267
Sum andre eiendeler		45 320 915	38 815 267
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		378 745 088	367 051 740

Eiendeler i kollektivporteføljen:

Investeringer i kollektivporteføljen:			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer	11	559 122 360	524 451 400
Datterforetak			
Aksjer i datterforetak	12	90 468	92 929
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investering som holdes til forfall	13	131 866 117	131 926 980
Utlån og fordringer	14	33 965 971	33 525 748
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		165 832 088	165 452 728
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	15	717 588 482	789 711 969
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	16	1 299 736 709	1 231 211 138
Utlån og fordringer	17	74 469	69 964
Premiefordringer		0	3 001 705
Andre finansielle eiendeler	18	348 552 947	296 332 998
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		2 365 952 607	2 320 327 774
Sum eiendeler i kollektivporteføljen		3 090 997 523	3 010 324 831
Sum eiendeler		3 469 742 611	3 377 376 571

Egenkapital og forpliktelseser	Note	31/12/18	31/12/17
Egenkapital:			
Innskutt egenkapital			
Innskutt egenkapital	10	153 216 351	153 216 351
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningfond	7,10,22	15 557 628	12 808 245
Annen opptjent egenkapital	10,22	198 382 810	199 519 378
Sum opptjent egenkapital		213 940 438	212 327 623
Sum egenkapital		367 156 789	365 543 974
Forsikringsforpliktelseser – kontraktsfastsatte forpliktelseser:			
Premiereserve	7,22	2 656 915 090	2 520 442 536
Erstatningsavsetninger	7	36 405 658	35 637 401
Tilleggsavsetninger	7	138 928 404	138 928 404
Kursreguleringsfond	4	164 313 059	262 707 184
Premiefond	7,22	91 035 308	50 005 038
Sum forsikringsforpliktelseser – kontraktsfastsatte forpliktelseser		3 087 597 519	3 007 720 563
Avsetninger for forpliktelseser:			
Skyldig skattetrekk	18	2 727 697	2 674 565
Forpliktelseser ved skatt	24	563 000	270 700
Forpliktelseser ved utsatt skatt	24	10 466 794	
Andre avsetninger for forpliktelseser		700 403	794 387
Pensjonsforpliktelseser egne ansatte	9	530 409	372 382
Sum avsetninger for forpliktelseser		14 988 303	4 112 034
Sum forpliktelseser		3 102 585 822	3 011 832 597
Sum egenkapital og forpliktelseser		3 469 742 611	3 377 376 571

Arendal kommunale pensjonskasse, 20. mars 2019

 Anders Kylland styreleder	 Siri Lyngvi-Osterhus styremedlem	 Fredrik W. Knudsen nestleder
 Milly O. Grundesen styremedlem	 Inger Mari Sørvig styremedlem	 Jon Vidar Skogeng styremedlem
	 Frode Thorkildsen adm.dir.	

KONTANTSTRØMANALYSE

(1.000 kr)	2018	2017
a. Kontantstrøm fra driften		
Premieinntekter	216 960	194 548
Forsikringsytelser	-95 713	-88 198
Finansinntekter netto	33 741	269 118
Andre kostnader (administrasjon og skatt)	-11 382	-11 030
Redusert/økt kortsiktige fordringer og gjeld	2 996	2 662
Netto kontantstrøm fra virksomheten	146 602	367 100
b. Kontantstrøm fra investeringer/plasseringer		
Utbetaling ved kjøp av bygninger og andre faste eiendommer		
Verdijustering av bygninger og andre faste eiendommer	-39 150	-15 130
Redusert (økt) beholdning av rentebærende papirer	-97 474	-160 553
Redusert (økt) beholdning av aksjefond	48 993	-99 961
Redusert (økt) utlån mot pant i fast eiendom	-511	1 081
Netto kontantstrøm fra investeringer/plasseringer	-88 142	-274 563
c. Kontantstrøm fra finansiering		
Innbetaling av kjernekapitalinnskudd	0	0
Endringer i finansiering	0	0
Netto kontantstrøm fra finansiering	0	0
a + b + c Netto endring av likvider gjennom året	58 460	92 537
Likviditetsbeholdning pr 01.01.	334 865	242 328
Likviditetsbeholdning pr 31.12.	393 325	334 865

NOTER TIL REGNSKAPET FOR 2018

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i henhold til regnskapsloven, med de tillegg og unntak som følger av forskrift 20.12.2011 nr 1457 (forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak). Årsregnskapet er således utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Investeringseiendommer er målt til virkelig verdi
- Finansielle eiendeler og gjeld er vurdert til virkelig verdi

Konsernregnskap

Arendal kommunale pensjonskasse er morselskap til Friergangen 3 AS.

I henhold til unntaksregelen i Regnskapsloven § 3 - 8 er det ikke utarbeidet konsernregnskap for 2018. Bakgrunnen for dette er at datterselskapet ikke har betydning for å bedømme Arendal kommunale pensjonskasses stilling og resultat.

Finansielle instrumenter

I overensstemmelse med IAS 39 "Finansielle instrumenter – innregning og måling" klassifiseres finansielle instrumenter innenfor virkeområdet til IAS 39 i følgende kategorier:

- Virkelig verdi med verdiendringer over resultatet

Virkelig verdi

Virkelige verdier er i regnskapet vurdert slik:

- Aksjer og omløpsobligasjoner verdsettes til markedsverdier / børskurser
- Investeringseiendommer takseres årlig og oppføres til markedsverdi i henhold til takst

Obligasjoner som holdes til forfall

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer "holdt til forfall". Investeringene som holdes til forfall vurderes til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metoden. For påløpte renter er benyttet årsoppgave fra VPS.

Aksjer og andeler

Aksjer tilordnes anskaffelseskost ved FIFO-metoden (først inn først ut).

Utlån

Utlån er oppført til nominelle verdier i balansen.

Ansvarlige lån

Arendal kommunale pensjonskassen kan ikke innhente ansvarlig kapital fra andre enn Arendal kommune og foretak/institusjon som har pensjonsordning i pensjonskassn.

Forsikringstekniske avsetninger

Premiereserver skal dekke de forsikredes hittil pptjente rettigheter i pensjonskassen. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar. AKP har full forsikringsteknisk dekning, det vil se at AKP har full dekning for nåverdien av påløpte pensjonsforpliktelser.

Administrasjonsreserver skal dekke fremtidige kostnader for fullt betalte forsikringer, som er forsikringer hvor premiebetalingen er opphørt og hvor oppsamlet premiereserve knyttet til den enkelte forsikrede dekker selskapets forpliktelser for hele den gjenværende forsikringstid.

Erstatningsavsetninger skal dekke antatt inntrufne forsikringstilfeller som ved årsslutt ikke er meldt eller oppgjort, herunder karensavsetninger for uførerisiko. Dette reflekterer forsikringsforpliktelser som pensjonskassen har påtatt seg gjennom mottatt premie. Erstatningsavsetningen skal tilsvare utbetalingene dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Premiefond inneholder forskuddsbetalte premier og eventuelle overskuddsmidler. Premiefondet kan benyttes til dekning av fremtidige premier.

Risikoutjevningfondet har til formål å utjevne den regnskapsmessige virkningen av fluktasjoner i resultatet av forsikringsvirksomheten over tid. Regnskapsmessig er risikoutjevningfondet en del av egenkapitalen.

Tilleggsavsetninger representerer en forsikringsmessig buffer som kan benyttes i de år den finansielle avkastningen ikke er tilstrekkelig til å dekke den garanterte renten.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen gir en definert ytelse i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor.

Skatt

Pensjonskassens virksomhet er skattepliktig i henhold til skatteloven.

Pensjonskassen betaler 25 % skatt av skattepliktig overskudd og 0,15 % skatt av skattepliktig formue.

Den delen av virksomheten som henføres til selskapsporteføljen er innenfor fritaksmetoden. Dette medfører at gevinster og tap på verdipapirer i selskapsporteføljen ikke inngår i skattepliktig inntekt.

Inndeling av forvaltningskapitalen

Pensjonskassens forvaltningskapital er delt inn i en kollektivportefølje (kundeportefølje) og en selskapsportefølje jfr. forsikringsvirksomhetsloven § 9-7.

Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger som skal dekke de kontraktsfastsatte forpliktelse.

Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.

Pensjonskassen har valgt en felles kapitalforvaltning, slik at fordeling til kollektiv- og selskapsportefølje er gjennomført etter hvor stor del av aktiva den respektive portefølje "eier".

Inndeling ser slik ut pr. 31.12.	2018	2017
Kollektivporteføljen:	89,16%	89,20%
Selskapsporteføljen:	10,84%	10,80%

Finansiell risiko

Pensjonskassens systemer for styring og kontroll er tilpasset de lovmessige krav for å sikre en forsvarlig kapitalforvaltning. Det gjennomføres risikoanalyser basert på Finanstilsynets stresstest for livforsikrings-selskap og pensjonskasser hvor det tas hensyn til de ulike risikoelementer som markedsrisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko.

Pensjonsordningene

Ved utgangen av 2018 hadde følgende virksomheter pensjonsordninger i pensjonskassen:

Arendal kommune, Arendal kirkelige fellesråd, Arendal kommunale pensjonskasse, Hove drifts- og utviklings-selskap AS, Etablerersenteret IKS, Arendal Eiendom KF, AKST og Arendal havnevesen.

Alle ansatte med unntak av sykepleiere, leger og lærere er omfattet av ordningen.

Pensjonsordningen er ytelsesbasert og har ikke investeringsvalg.

Kategori	Menn	Kvinner	Totalt
Aktive	826	2279	3105
Fratrådte	1706	4021	5727
* <i>Fratrådte med oppsattrett</i>	293	754	1047
Alderspensjon	281	772	1053
AFP 62 - 65 år	5	59	64
AFP 65 - 67 år	18	62	80
Uførepensjon	75	542	617
Barnetillegg	109	85	194
Ektefellepensjon	71	81	152
Barnepensjon	9	8	17

* Medlemstid 3 år eller mer

Forsikringsteknisk følsomhetsberegning

Tabellen under viser hvordan kravene til premiereserven øker ved en reduksjon i dødelighet på 10 %, og ved en økning i uførehypighet på 15 %.

(mill.kr)

Forutsetning	Endringer	Effekt på netto premiereserve
Dødelighet	-10%	45
Uførehet	+15%	8,7

Note 1 Premieinntekter:

Pensjonskassens styre fastsetter årlig arbeidsgiverpremien etter anbefaling fra ansvarlig aktuar. Arbeidsgiverpremien ble fastsatt til 10,7% av lønn i 2018 (12,1 % av lønn i 2017).

Arbeidstakerinnskuddet er i tariffavtalen fastsatt til 2% av lønn.

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Arbeidsgiverpremie		
Normalpremie (10,71%)	102 578	120 534
For lite innbetalt premie overført fra premiefond		2 127
Reguleringspremie belastet premiefond	41 637	45 709
Fordringer på normalpremie	0	0
Ikke forsikringsbare hendelser belastet premiefond	0	3 002
Innbetalt reguleringspremie	34 664	3 275
Fordringer på reguleringspremie	0	0
Avgitt gjenforsikringspremie	-175	-165
Sum arbeidsgiverpremie	178 704	174 482
Arbeidstakerinnskudd	20 632	19 901
Sum forfalt premie	199 336	194 383

Note 2 Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler:

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Renteinntekter fra:		
Pantelån	807	829
Obligasjoner m.m	11 457	8 540
Plasseringer hos kredittinstitusjoner	13 499	11 858
Utbytte fra aksjer/aksjefond	4 196	3 911
Andre finansinntekter	3 861	3 882
Sum innt. fra andre finansielle eiendeler	33 820	29 020
Andel selskapsportefølje	3 666	3 134
Andel kollektivportefølje	30 154	25 886
Sum	33 820	29 020

Note 3 Netto driftsinntekter fra eiendom:

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Netto driftsinntekt fra eiendom:		
Inntekter	44 242	43 253
Driftskostnader	-200	-333
Netto driftsinntekt fra eiendom	44 042	42 920
Andel selskapsportefølje	4 774	4 635
Andel kollektivportefølje	39 268	38 285
Sum	44 042	42 920

Note 4 Kursreguleringsfond:

(1000 kr)	Historisk kostpris 2018	Virkelig verdi 31.12.18	Urealisert gevinst
Aksjer	637 270	804 832	167 562
Obligasjoner	1 436 391	1 453 119	16 728
Sum	2 073 661	2 257 951	184 290
Kursreguleringsfond 01.01.	262 707		
Kursreguleringsfond 31.12.	164 313		
Endring	-98 394		

Den delen av urealiserte gevinster, som vedrører kollektivporteføljen er i regnskapet avsatt til kursreguleringsfond. Den delen som vedrører selskapsporteføljen er medtatt i annen egenkapital.

Aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning er i regnskapet ført til markedsverdi.

Note 5 Realisert gevinst og tap på investeringer:

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Aksjer	-4 762	27 346
Obligasjoner	9 885	8 493
Sum	5 123	35 839

Andel selskapsportefølje	555	3 871
Andel kollektivportefølje	4 568	31 968
Sum	5 123	35 839

Note 6 Utbetalte pensjoner mv.:

Pensjonsutbetalinger innenfor "Avtale om overføring og samordning av pensjonsrettigheter" (Overføringsavtalen) er direkte utbetalte pensjonsytelser til pensjonskassens medlemmer i henhold til vedtektene, og refusjoner i henhold til overføringsavtalen.

Pensjonsutbetalinger utenfor overføringsavtalen er avtalefestet pensjon (AFP) 62-64 år, som er en tariffbestemt avtale om pensjon/førtidspensjon. Pensjonskassen administrerer ordningen og utbetaler på vegne av arbeidsgiverne mot månedlig refusjon for utbetalt beløp.

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Direkte utbetalte pensjoner		
Alderspensjon	57 227	50 172
Uførepensjon	20 150	20 712
Etterlattepensjon	6 678	6 204
Barnpensjon	333	284
Midlertidig uførepensjon	3 574	3 822
AFP 62-64 år	13 773	14 099
AFP 65-66 år	15 483	15 164
Sum direkte utbetalte pensjoner	117 218	110 457
Utbetalte refusjoner		
iht overføringsavtalen	4 484	4 027
Utbetalte pensjoner, brutto	121 702	114 484
Mottatte refusjonspensjoner:		
Andre pensjonskasser	12 216	12 182
Mottatt refusjon fra NAV	0	5
AFP 62-64 år	13 773	14 099
Sum mottatte refusjonspensjoner	25 989	26 286
Netto utbetalte pensjoner	95 713	88 198

Note 7 Avsetninger til fond:

Premiereserver (1000 kr)	Premie - reserve	Erstatnings- avsetning	Sum	Herav adm reserve
Premiereserver pr. 01.01.18	2 520 443	35 637	2 556 080	62 931
Pliktig avsetning 2018	136 472	768	137 240	4 091
Premiereserver pr. 31.12.18	2 656 915	36 405	2 693 320	67 022

Premiefond (1000 kr)	31/12/18	31/12/17	Risikoutjevningssfond (1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Premiefond 01.01.	50 005	47 428	Risikoutjevningssfond pr. 01.01.	12 808	12 129
Belastet påløpt reguleringspremie	-41 637	-47 858	Avsetning	2 750	679
Premiefordring	0	0	Risikoutjevningssfond 31.12.	15 558	12 808
Premie for ikke forsikringsbare hendelser		0			
Garantert rente	1 000	949	Tilleggsavsetninger (1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Innbetalt til premiefond	8 330	22	Tilleggsavsetninger pr. 01.01.	138 928	138 928
Årets resultat kollektivporteføljen	73 337	49 464	Avsetning	0	0
Premiefond pr. 31.12.	91 035	50 005	Tilleggsavsetninger pr. 31.12.	138 928	138 928

Note 8 Ytelse og lån til ledende ansatte m.m.

Ytelser til ledende personer (hele kr):

		31/12/18	31/12/17
Administrerende direktør:			
Frode Thorkildsen	lønn	1 130 000	1 092 000
Frode Thorkildsen	pensjonskost	120 910	132 132

Honorar til styret (hele kr):

Anders Kylland	styrets leder	88 430	86 289
Trygve H. K. Hanssen	styremedlem	0	64 944
Fredrik William Knudsen	styremedlem	66 396	47 977
Milly O. Grundesen	styremedlem	48 110	47 977
Linda Øygarden	styremedlem	0	47 977
Inger Mari Sørvig	styremedlem	50 110	48 977
Siri Lyngvi-Østerhus	styremedlem	48 110	0
Jon Vidar Skogeng	styremedlem	50 110	0
Morten Kraft	varamedlem	39 530	39 649
Astri Johansson	varamedlem	37 530	35 649
		428 326	419 439

Administrerende direktør og ansatte i pensjonskassen, samt de av styremedlemmene som har pensjonsordning gjennom pensjonskassen (ansattes representanter) kan søke lån til ordinære medlemsvilkår.

Note 9 Forvaltnings- og driftskostnader

I administrasjonen er det 5 ansatte, tilsvarende 5 årsverk.

Samlet lønn, honorarer og andre personalkostnader beløper seg til 3,27 mill. Av dette henføres 0,795 mill. (50%) av adm.direktørs samlede personalkostnader til den løpende forvaltning, og er således splittet. Honorarer til ekstern rådgiver er også tatt med.

Spesifikasjon av andre kostnader	31/12/18	31/12/17
<i>Forvaltningskostnader:</i>		
Honorarer aktive forvaltere	1 150 599	1 212 031
Øvrige kostnader som henføres forvaltningen	992 808	1 163 617
Sum forvaltningskostnader	2 143 407	2 375 648
Andel selskapsporteføljen	232 345	256 570
Andel kollektivporteføljen	1 911 062	2 119 078
Sum	2 143 407	2 375 648

<i>Andre kostnader:</i>		
Lønnskostnader	3 266 565	2 974 750
Styrehonorar	428 326	417 439
Arbeidsgiveravgift	505 199	573 021
Pensjonskostnader	501 791	562 045
Annen personalkostnad	260 650	190 231
Sum lønnskostnader	4 962 531	4 717 486
Revisjonshonorar	132 525	203 945
Aktuariatjenester	634 779	640 814
Andre honorarer	152 183	174 441
Andre kostnader	2 913 893	2 406 131
Sum driftskostnader	8 795 911	8 142 817
Prosjekt "Raskere frisk"	600 000	600 000
I alt	9 395 911	8 742 817

Andel selskapsporteføljen Aktuarielle endringer	139 609	88 327
Andel selskapsporteføljen	1 538 343	934 685
Andel kollektivporteføljen	7 717 959	7 719 805
Sum	9 395 911	8 742 817

Note 10 Egenkapital:

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Innskutt egenkapital 01.01.	153 216	153 216
Innskutt egenkapital	153 216	153 216
Annen opptjent egenkapital 01.01.	199 520	151 287
Disponering av årets resultat	-1 137	48 233
Annen opptjent egenkapital	198 383	199 520
Risikoutjevningfond	15 558	12 808
Sum egenkapital	367 157	365 544

Note 11 Investeringseiendommer:

(1000 kr)

Pensjonskassen eier følgende investeringseiendommer:	Leietaker:	31/12/18	31/12/18
- Friergangen 3 (kinobygg)	Kino Sør	2 576	2 519
- Strømsbuneset 1 (Plankemyra bo og omsorgssenter)	Arendal kommune	12 821	12 615
- Julius Smithsvei 15 (Fagerheim barnehage og avlastningsenhet)	Arendal kommune	778	765
- Johan Landmarksvei 1 (Bjorbekktunet bo og omsorgssenter)	Arendal kommune	5 119	5 037
- Røed 68 og 70 (Røed bo og omsorgssenter)	Arendal kommune	5 215	5 132
- Torvet 6 / Bendiksklev 1 (Arendal bibliotek og parkeringshus)	Arendal kommune	10 142	9 979
- Østensbuveien 55 (Arendal bo- og rehabiliteringssenter - Myratunet)	Arendal kommune	7 311	7 193
		<u>43 962</u>	<u>43 240</u>

Investeringseiendommer er vurdert til takster utarbeidet av uavhengig takstmann. Verdsettelsen er i henhold til IAS 40.

Eiendommene er klassifisert som investeringseiendom som er definert som "eiendom som benyttes for å opptjene leieinntekter eller for verdistigning på kapital eller begge deler". Investeringseiendommer skal måles til virkelig verdi, som normalt er markedsverdien.

Friergangen 3 i Arendal ble anskaffet i mai 2005 og er utleid til KinoSør (Kristiansand Kino). Leieforholdet løper til og med 01.07.28 med rett for leietaker til å forlenge leieforholdet i 2 ganger 5 år til markedsbetingelser vurdert av minst 2 meglere. Leien indeksreguleres årlig med 100 % av konsumprisindeksen.

(1000 kroner)	Frier- gangen 3	Bjorbekk- tunet BOS	Biblioteket og park.hus	Fagerheim bhg./avl.	Røed BOS	Myra- tunet	Planke- myra BOS	Sum
Anskaffelsesverdi	26 587	53 200	105 400	8 500	57 000	79 900	146 000	476 587
Verdiregulering tidligere år	5 313	16 200	30 600	650	12 900	15 200	30 500	111 363
Inngående balanse	31 900	69 400	136 000	9 150	69 900	95 100	176 500	587 950
Tilgang 2018								0
Avgang 2018								0
Verdiregulering i 2018	3 000	4 700	11 000	950	5 600	4 400	9 500	39 150
Verdi pr. 31.12.18	34 900	74 100	147 000	10 100	75 500	99 500	186 000	627 100
Andel selskapsportefølje								67 978
Andel kollektivportefølje								559 122
Sum								627 100

Note 12 Aksjer i datterselskap:

(hele kr)			Bokført egenkapital	Resultat
Navn	Forretningskontor	Eierandel	31.12.2018	2018
Friergangen 3 AS	Arendal	100%	101 467	-2 714
Andel selskapsportefølje			10 999	
Andel kollektivportefølje			90 468	
Sum			101 467	

Note 13 Investeringer som holdes til forfall:

Obligasjoner

(1000 kr)	Anskaffelsesverdi	Amortisert verdi	Markedsverdi
Aker Solutions	10 000	10 000	10 123
Bonheur ASA	5 000	5 000	5 043
Hafslund ASA 12/22	9 960	9 983	10 428
Schibsted ASA	10 000	10 000	10 035
Wil. Wilhelmsen (flyter)	4 800	5 000	5 001
Wilh.Wilhelmsen ASA 07/22 FRN	10 035	13 000	13 053
Wilh.Wilhelmsen ASA	5 000	5 000	5 033
Statoil Fuel & Retail 12/19 5,25%	10 056	10 000	10 441
Bank 1 Oslo Aker AS	10 100	10 000	10 019
Eika Gruppen FRN	5 000	5 000	5 002
Storebrand Livsfors.	18 000	18 000	18 010
BN Bank ASA 11/20	10 070	10 021	10 047
Spb 1 SR-Bank 10/20 5,00%	9 845	9 959	10 087
Toten Sparebank	5 000	5 000	5 035
Sparebanken Øst	4 988	4 999	5 114
Sparebanken Sør	15 180	15 043	15 427
	143 034	146 005	147 898
Påløpte renter		1 893	
Totalt		147 898	
Andel selskapsportefølje		16 032	
Andel kollektivportefølje		131 866	
Sum		147 898	

Det er kun foretatt plasseringer i obligasjoner notert i norske kroner. Det er ikke gjennomsnittlig effektiv rente på "hold til forfall" obligasjoner.

Note 14 Utlån

(1000 kr)	31/12/18	31/12/17
Lån til medlemmer	38 096	37 585
Andel selskapsportefølje	4 130	4 059
Andel kollektivportefølje	33 966	33 526
Sum	38 096	37 585

Lånene ansees ikke tapsutsatte. Det er derfor ikke funnet nødvendig å foreta verken spesifiserte eller uspesifiserte tapsavsetninger.

Lån gis til medlemmer i pensjonskassen innenfor 70% av lånetakst med 1. prioritets pant i fast eiendom.

Note 15 Aksjer og andeler:

Internasjonale aksjer

(1000 kr)	Markedsverdi 01.01.18	Markedsverdi 31.12.18	Verdiendring 2018
Di Global ESG	64 672	61 646	-3 026
Baillie Gifford W G	140 207	124 334	-15 873
Odin Europa II	63 529	52 602	-10 927
KLP Aksjeglobal	221 273	202 703	-18 570
KLP Aksje Fremvoksende	29 333	26 399	-2 934
KLP AksjeEuropa Indeks II	64 968	59 163	-5 805
KLP AksjeAsia Indeks II	15 299	13 347	-1 952
KLP AksjeUsa Indeks	33 574	31 225	-2 349
Sum internasjonale aksjer	632 855	571 419	-61 436

Norske aksjer

(1000 kr)	Markedsverdi 01.01.18	Markedsverdi 31.12.18	Verdiendring 2018
Enkelt aksjer	73 573	70 550	-3 023
DI NO AK INST II	71 044	68 940	-2 104
Pareto verdi	61 099	52 201	-8 898
Pareto Investment	38 261	41 723	3 462
Sum norske aksjer	243 977	233 414	-10 563

Totalt **876 832** **804 833** **-71 999**

Andel selskapsportefølje	87 244
Andel kollektivportefølje	717 589
Sum	804 833

Alle papirene er priset til børsverdier (Nivå 1).

Note 16 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning:

(1000 kr)	Markedsverdi	Markedsverdi	Verdiendring 2018
	01.01.18	31.12.18	
Kredittforetak	494 528	487 177	-7 351
Obligasjonsfond	379 738	378 001	-1 737
Andre norske obl.	245 819	241 298	-4 521
Utenlandske obligasjonsfond	349 397	346 644	-2 753
Sum	1 469 482	1 453 120	-16 362
Påløpte renter obligasjoner pr. 31.12		4 638	
Obl.og andre verdipapirer med fast avkastning inkl. pål. renter		1 457 758	
Andel selskapsportefølje		158 021	
Andel kollektivportefølje		1 299 737	
Sum		1 457 758	

Gjennomsnittlig effektiv rente pr. 30.06.18 er 2,08%
Alle papirene er priset til børsverdier (Nivå 1)

Note 17 Utlån og fordringer:

(1000 kr)	31/12/18
Fordring datterselskap	
Sum	83
Andel selskapsportefølje	9
Andel kollektivportefølje	74
Sum	83

Note 18 Kasse, bank / Andre finansielle eiendeler:

(1000 kr)	
Består i sin helhet av bankinnskudd og kontanter på til sammen kr 393 658 fordelt på:	
Andel selskapsportefølje	45 105
Andel kollektivportefølje	348 553
Sum	393 658

Av bankinnskuddene er kr 2 728 innestående på skattetrekkkonto til dekning av skyldig skattetrekk.

Note 19 Kapitalavkastning:

	2018	2017	2016	2015	2014
Bokført avk.(kollektiv porteføljen)	4,59 %	5,38 %	3,44 %	6,32 %	6,10 %
Verdijust. avk.(kollektiv porteføljen)	1,35 %	8,76 %	5,79 %	3,71 %	7,60 %
Verdijust. avk.(selskaps porteføljen)	1,35 %	8,76 %	5,75 %	4,07 %	6,30 %

Bokført og verdijustert avkastning for kollektivporteføljen er beregnet etter modifisert Dietz modell, jfr forskrift av 26. mai 2009.

Note 20 Forskuddsbetalte kostnader

Ombygging kontorlokaler kostnadsføres over leieperioden på 10 år. Årlig kostnad kr 45 534.

Note 21 Stresstest

Pensjonskassen leverer stresstester til Finanstilsynet hvert halvår. Stresstestene er en tilpasning av det kommende Solvens II direktivet til norsk lovgivning.

Stresstest I ("avviklingsscenario")

Samlet tapspotensiale	535 917
Bufferkapital	459 476
<i>Overskudd/underskudd bufferkapital</i>	-76 441
Bufferkapitalutnyttelse	117%

Solvenskapitaldekning

Samlet solvenskapitalkrav	465 958
Ansvarlig kapital	694 050
<i>Overskudd/underskudd ansvarlig kapital</i>	228 092
Solvenskapitaldekning	149%

Note 22 Resultatanalyse (1000 kr)

Administrasjonsresultat		3 299
Premie for avkastningsgaranti		4 847
Netto finansinntekter i kollektiv porteføljen	128 478	
- Pliktige rentekostnader	-56 716	
Renteresultat	<u>71 762</u>	71 762
Risikoresultat		4 324
Teknisk resultat		<u>84 232</u>
Resultat i selskapsporteføljen		1 747
Tilbakeført skatt		-
Skattekostnad		-11 030
Total resultat før disponering		<u>74 949</u>
Disponering:		
Renteresultat overført til premiefond		71 175
Renteresultat overført til premiereserven		
Risikoresultat overført til premiefond		2 162
Risikoresultat overført til premiereserven		-
Sum disponering av teknisk resultat		<u>73 337</u>
Overført til risikoutjevningfond		2 749
Overført til annen opptjent egenkapital		-1 137
Sum disponering		<u>74 949</u>

Note 23 Solvensmarginkapitalkrav

Pr. 31.12.18 er solvensmarginkravet beregnet å utgjøre 464 mill. kr.

(mill. kr.)

Dekningen av kapitalkravet er som følger:

Sum innskutt egenkapital (ekskl. risikoutjevningssfond)	153,2
Sum opptjent egenkapital (ekskl. risikoutjevningssfond)	209,4
50% av tilleggsavsetninger	69,5
50% av risikoutjevningssfond	7,8
Solvensmarginkapital	439,9

Med dette utgjør solvensmarginkapitalen 391,9 % av minstekravet.

Note 24 Skatter

Beregnet betalbar skatt gjelder 0,15% formueskatt.

Utsatt skatt er beregnet slik:

Midlertidige forskjeller:	2018	2017
Investerings eiendommer	34 272 499	193 361 302
Aksjer og obligasjoner	0	262 707 184
Andre forskjeller	-530 409	-372 382
Gevinst- og tapskonto	23 429 634	0
Skattemessig fremførbart underskudd	-15 304 547	-464 688 428
Grunnlag utsatt skatt	41 867 177	-8 992 324
Utsatt skatt (+) / skattefordel (-) 25%	10 466 794	-2 068 235

Til styret i
Arendal kommunale pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Arendal kommunale pensjonskasse som viser et overskudd på kr 1 612 815. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er

---

Besøks- og postadresse: Teknologivcién 1, 4846 Arendal
Telefon: 37 19 67 00
Bankkonto: 7314 05 00256

Medlem av Revisorgruppen

Foretaksregisteret: 981 497 023 MVA
E-mail: arendal@rg.no
Hjemmeside: www.rg.no

Medlem av UHY International

også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeidet et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift og forslag til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med god bokføringsskikk i Norge.

Arendal, 27. mars 2019
For Agder-Team Revisjon AS

Inge Vidar Frivoll
Registrert revisor

Aktuarberetning

Til styret i Arendal kommunale pensjonskasse!

Aktuaren skal sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. I henhold til dette har aktuaren vurdert den forsikringstekniske status for pensjonskassen pr. 31.12.2018.

Med virkning fra 2014 innførte pensjonskassen et nytt dødelighetsgrunnlag, K2013. Bakgrunnen er økt og antatt fortsatt økende levetid, og det nye grunnlaget medførte økt avsetningsbehov for sikring av pensjonskassens påløpte pensjonsforpliktelser. Fra og med 31.12.2014 har pensjonskassen hatt full finansiell dekning for premiereservekravet beregnet med K2013.

Gjennomsnittlig beregningsrente er pr 31.12.2018 på 2,21%.

Avkastningsresultatet for 2018 var på 71,8 millioner kroner, der alt ble disponert til premiefondet. 600 tusen kroner var avkastning på risikoutjevningfondet.

Risikoresultatet for 2018 var på 4,3 millioner kroner. Halvparten ble disponert til risikoutjevningfondet og den resterende halvparten ble disponert til premiefondet.

Forsikringsteknisk resultat og dets anvendelse fordelte seg slik i 2018:

«Område»	Resultat	Resultat anvendt til				
		Styrking av premiereserve nedgang grunnlagsrente	Tilleggsavsetning	Risikoutjevningfond	Premiefond	Opptjent egenkapital
Administrasjonsresultat	3 298 944	-	-	-	-	3 298 944
Risikoresultat	4 324 138	-	-	2 162 069	2 162 069	-
Avkastningsresultat	71 761 882	-	-	587 314	71 174 568	-
Rentegarantipremie	4 847 000	-	-	-	-	4 847 000
Til sammen	84 231 964	-	-	2 749 383	73 336 637	8 145 944

Avsatt premiereserve pr. 31.12.2018 er vist i nedenstående tabell:

Post	Beløp
Netto premiereserve K2013	2 589 892 911
Erstatningsavsetning	36 405 658
Administrasjonsreserve	67 022 179
Tilsammen	2 693 320 748

Oslo, 27. mars 2019

Pål Lillevold
Aktuar

Henrik Paulov Hammer
Aktuar

ARENDALE KOMMUNALE PENSJONSKASSE

Teaterplassen 3, Postboks 10, 4801 Arendal
www.akpensjon.no

